

Согласно со член 15 став 1 алинеја 1, а во врска со член 23 од Статутот на Сојузот на здруженијата на пензионерите на Македонија, Собранието на Сојузот на седницата на 25.12.2023 година, донесе:

ПРЕДЛОГ – ПРОГРАМА
ЗА РАБОТА НА СОЈУЗОТ НА ЗДРУЖЕНИЈА НА ПЕНЗИОНЕРИТЕ
НА МАКЕДОНИЈА, ЗА 2024 ГОДИНА

I ВОВЕД

Со Статутот на Сојузот на здруженија на пензионерите на Македонија се утврдени целите и дејностите, организационата поставеност и функционирањето на Сојузот. Остварувањето на целите и задачите Сојузот ги реализира преку годишна Програма за работа со извршување постојани активности и активности кои се карактеристични само за соодветната година. Заради важноста на Програмата како значаен документ, Собранието на СЗПМ ја донесува, а претседателот на Извршниот одбор организира подготвување и извршување на програмираните задачи.

Во извршување на програмираните активности како носители се органите и работните тела на СЗПМ во соработка со здруженијата на пензионери - членки на СЗПМ.

При спроведување на Програмата се имаат предвид следните принципи: остварливост, промоција, одговорност, вклученост, оптимизација и друго.

За поефикасно спроведување на задачите од оваа Програма може да се поготвуваат и оперативни програми.

II МОМЕНТАЛНА СОСТОЈБА

Во Сојузот како невладина, непартиска и мултиетничка организација се здружени 53 здруженија на пензионери во кои членуваат корисници на старосна, семејна и инвалидска пензија, со над 280 000 членови - пензионери.

Моменталната состојба со протести на дел од пензионерите (барања за зголемување на најнискиот износ на пензија, линеарно усогласување на пензиите, транспарентност во трошењето на средствта на име членарина) наметнува потреба од посебно ангажирање на Сојузот и здруженијата преку правилно и законито извршување на задачите утврдени во нивните Статути, Програми и други акти.

III ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Со оваа програма се утврдуваат активности кои ќе имаат за цел остварување на целите и задачите утврдени со Статутот на СЗПМ како што е следење на остварување на уставните и законските права на корисниците на пензија, заштита и промоција на социјалните права и интересите на пензионерите, унапредување на социјалната положба и интеграција и подобрување на животниот стандард на корисниците на пензија.

Улогата на Сојузот и во оваа 2024 година ќе продолжи да ги промовира правата и интересите на пензионерите со преземање разни иницијативи за измена на законските прописи и со различни активности ќе учествува во градење на јавното мислење и креирање на политиките кои се однесуваат на пензионерите.

Во 2024 година ќе се следи прифаќањето на предлозите од Сојузот дадени до Работната група на Владата за подобрување на животниот стандард на пензионерите. На овој план

Сојузот поднесе предлози за зголемување на најнискиот износ на пензија како и други прашања и тоа:

- Усогласувањето на пензиите да се врши од 1 јануари и 1 јули во тековната година наместо од 1 март и 1 септември во тековната година. На овој начин нема да биде ускратено зголемувањето на пензиите за 4 месеци во текот на годината (јануари, февруари, јули, август)

- Се предлага и понатаму пензиите да се усогласуваат со користење на параметрите пораст на платите и трошоците на живот, но секогаш да се **применува поповолниот параметар**.

- Да се создаде правен основ за дегресивно усогласување на пензиите со тоа што во одредени временски периоди кога значително се зголемуваат трошоците на животот, да се овозможи поголем процент на усогласување од вкупното усогласување на помалите пензии и на овој начин нема да се оптерети Фондот на ПИОМ, ниту централниот Буџет бидејќи се врши само прераспределба.

- Предлагаме доколку не се прифати дегресивното усогласување на нивелирање на пензиите, ова мерка да се презема во пензискиот систем само кога со усогласување на пензиите не се отстрануваат разликите во висината на пензиите, особено заради остварување на ниските пензии кои ги генерира самиот пензиски систем.

- Сојузот смета дека добро би било ИТНО, да се разгледа Мислењето на Сојузот (МТСП и ФПИОМ) во однос на тековното усогласување на пензиите на пензионерите кои остваруваат право на пензија во тековната година. Мислењето на СЗПМ е дека пензионерите кога остваруваат право на пензија во било кој период во тековната година треба да се стават во еднаква правна положба во однос на усогласувањето. Во примената на член 37 од ЗПИО има големи реакции бидејќи идните пензионери не знаат во кој период од тековната година е подобро да одат во пензија.

Реализирањето на сите овие предлози Сојузот ќе го следи благовремено ќе ги информира органите на Сојузот.

IV ПРОГРАМСКИ АКТИВНОСТИ ВО 2024 година

1. Следење и проучување на остварување на уставните и законските права

Како една од основните цели и задачи на СЗПМ утврдени во Статутот е следење и проучување на остварување на уставните и законските права на корисниците на пензија. Се работи за темелни уставни вредности кои се однесуваат на граѓаните на Република Македонија вклучувајќи ги и корисниците на пензија како што е почитување на личноста, обезбедување на пристојна егзистенција за сите лица кои немаат доволно средства за живот, почитување на човечкото достоинство врз основа на принципите на еднаквост и солидарност, со поставување на поединецот – пензионерот во средиште на вниманието.

2. Заштита на правата од пензиското и инвалидското осигурување

Оваа активност опфаќа заложби на Сојузот за редовна исплата и усогласување на пензиите, тековно следење на движењето на параметрите за усогласување на пензиите, соодносот на пензијата и просечната плата како мерило за вредноста на пензијата.

Следење на движењето на осигурениците и корисниците на пензија како битни елементи за обезбедување средства за исплата на пензиите (сооднос осигуреник/пензионер).

Продолжува активноста на Сојузот во давање на мислења по предлози за измена и дополнување на ЗПИО и други закони, особено кога тоа е од значење за обезбедување материјална и социјална сигурност на пензионерите.

Тука нема да изостане и активноста на Сојузот со предлози да се прошири делокругот на опфатот на осигуреници во ПИО како и плаќање на придонес за ПИО и здравствено осигурување на лица кои оствруваат приходи.

Исто така, во 2024 година ќе се подготви и Иницијатива со барање од пензијата на пензионерите да не се пресметува придонес за здравствено осигурување (во моментот стапката е 13) или истата да се намали. Тоа ќе придонесе подобар материјален статус на Фондот.

3. Здравствено осигурување и здравствена заштита

Ќе продолжи натамошната заложба на СЗПМ за ослободување на пензионерите од целосна партиципација почнувајќи од дијагностика до болничко лекување, како и соработка со здравствени установи за поповолни услови за давање на услуги;

До целосно ослободување од партиципација СЗПМ како програмска задача предлага и упати барање лимитот за ослободување на пензионерите од болничка партиципација од 14.000 да се зголеми на 20.000 денари пензија. Овој предлог е доставен до Работната група формирана од Владата за подобрување на материјалниот статус на пензионерите.

Во 2024 година СЗПМ ќе го следи ажурирањето на Позитивната листа на лекови со лекови согласно со достигнувањата во современата медицинската наука.

Сојузот ќе се залага за целосна покриеност на руралните средини со теренски доктор и подвижна аптека, како и можност пензионерите да се лекуваат и во приватни болници со доплата на разликата од државните до цената во приватните медицински установи.

4. Организирање и следење на спортските активности на пензионерите

Од година на година спортските активности стануваат масовна прекукупација на пензионерите со цел активно и здраво стареење. Анализирајќи ги спортските натпревари во 2023 година од страна на Комисијата за спорт и рекреација и Извршниот одбор согледани се задачите кои треба да се преземат за поуспешни спортски игри во 2024 година (предлагање на поквалитетни судии од страна на здруженијата, создавање соодветни услови за одвивање на спортските натпревари и друго).

Во 2024 година ќе се одржат **28-те регионални и републички спортски натпревари** на корисниците на пензија.

Исто така, препорака на Сојузот е во спортските натпревари да се вклучуваат и помлади пензионери со цел да се постигне и поголема масовност во практикување на спортските активности на регионалните спортски игри, како значајна активност за активно стареење на пензионерите и превентивна заштита на нивното здравје.

5. Организирање и следење на 14-тите регионални ревији на песни, музика и игри и 22-тата Републичка ревија на песна, музика и игри

Со оглед на фактот дека Сојузот се стекна со Статус од јавен интерес, се наметнува потребата од унапредување на музичко-сценската активност како тежишна задача во организирањето на Регионалните и Републичката ревија на песни, музика и игри.

Во рамките на оваа програмска задача е и разгледување на Извештајот од Регионалните и Републичката ревија на песни, музика и игри со цел натамошно унапредување на овие културни манифестации.

Како и кај спортските така и кај овие активности, потребно е ангажирање на здруженијата за вклучување на повеќе пензионери со промена и на возрастната структура на учесниците.

6. Работа на пензионерските клубови

Клубовите на пензионери се значајни места каде се одвива реалниот пензионерски живот и од здруженијата има интерес оваа активност да биде предмет на разгледување на органите на Сојузот.

Темата пензионерски клубови ќе биде третирана од правен, економски и социолошки аспект заради согледување на проблемите со нивно основање, функционирање, со кои проблеми се соочуваат одделни здруженија – членки на СЗПМ и друго.

7. Пензионерски и старски домови и сервиси за социјално домување

Во 2024 година ќе продолжи заложбата да се градат државни пензионерски и старски домови бидејќи тие најмногу одговараат на висната на цените за престој од страна на пензионерите. Во државата постои голем број на приватни старски домови (околу 39) со високи цени за сместување.

За работата, условите и третманот на пензионерите во приватните старски домови ќе се побра поголема контрола од Министерството за труд и социјална политика, по претходно извршено согледување и посета на домовите од Комисијата за пензионерски и старски домови и стандард како тело на Извршниот одбор на СЗПМ.

Во 2020 година Извршниот одбор усвои Информација за состојбите и функционирањето на пензионерските и старските домови и ја достави до надлежните државни органи. Меѓутоа, следејќи го нејзиното извршување, прашањето на социјално домување ќе се реактивира и во 2024 година, од причини што постојат здруженија на пензионери кои се заинтересирани да им бидат отстапени пензиските објекти.

Во 2023 година Фондот има направено попис на сите пензиски објекти во кои пензионерските здруженија имаат деловни објекти што ќе продонесе за регулирање на односите меѓу Фондот и Здруженијата на пензионери.

Оваа задача е во надлежност на Комисијата за пензионерски домови и стандард како тело на Извршниот одбор на Сојузот во кој делокруг се таи социјалните сервиси како нови облици на социјално домување на старите лица.

Во решавањето на прашането за изградба на старски и пензионерски домови голема улога има и успешна соработка со локалната самоуправа.

8. Согледување на функционирањето на Волонтерството во здруженија на пензионери

Волонтерството е основна карактеристика на секоја граѓанска организација и затоа во 2024 година ќе се согледа како функционира во повеќе сегменти во здруженијата и Сојузот.

Волонтерството како давање услуги на пензионерите по здруженија е застапено и се практикува во редовното работење на здруженијата на пензионери. Извршување на пензионерските активности на волонтерска основа во 2024 година треба уште повеќе да биде застапено бидејќи тоа го бара и членството. За таа цел се очекува од

здруженијата да донесат соодветни програми преку инклузивни активности со други граѓански организации и Црвениот крст.

9. Следење на воведување на Пензионерската социјална карта

Постојано ќе се подржува и ќе се следи воведувањето на овој социјален документ што во деншни услови може многу да ја олесни и унапреди работата на Здруженијата на пензионери. Колку оваа активност е корисна говори искуството на ЗП Горче Петров, ЗП Пробиштип, ЗП Македонска Каменица, ЗП Валандово, ЗП Лозово и други здруженија на пензионери.

10. Активности за заштита на човековата околина

Во членот 11 став 1 алинеја 17 од Статуот на СЗПМ е утврдена како цел грижата за унапредување на животната средина. На оваа активност во 2024 година ќе и се посвети поголемо внимание.

За остварувањето на оваа цел потребна е соработка со надлежните органи, подготвување промотивен материјал за подигање на свеста за зачувување здрава околина, што е особено важно за пензионерите.

Исто тка, овие цели може да се остварат и со давање препораки до здруженијата на пензионери во организирање сопствени и инклузивни активности во општината кога се организираат еколошки акции.

11. Состаноци со претседателите на здруженијата

Ќе се организираат заеднички средби со претседателите на здруженијата на пензионери и работни средби во здруженијата на пензионери.

Покрај тоа на состаноците односно средбите ќе се разгледуваат и прашања битни за сите здруженија и посебно за одделни здруженија на пензионери.

12. Информирање за работата на Регистрираната организација за солидарен фонд и членарина

Покрај фактот што Регистрираната организација за солидарен фонд и членарина е самостојна во својата работа, заради значењето на Солидарниот фонд-посмртна помош и членарина **потребно е редовно да бидат информирани органите на Сојузот. Ова прашање е актуелно и многу значајно за работата на Сојузот и Здруженијата на пензионери.**

Решавање актуелни прашања од работата на оваа организација е со уточнување на податоците за членовите по здруженијата, соработка со инвалидските сојузи и реализација на договорот со Фондот на ПИОМ за размена на податоци.

Од аспект на ЗП и Сојузот е битно јавно и транспарентно трошење на средствта од членарината и перманентно информирање на пензионерите- членови на здруженијата.

13. Организирање на работилници за финансиско работење

Информирање на здруженијата на пензионери за новини во финансиското работење, водење евиденција во чекор со новините во финансиската сфера како и решавање или поведување иницијативи за унапредување на оваа област во интерес на здруженијата на пензионери.

14. Организирање работилници со дописниците на весникот „Пензионер плус“

Работилниците ќе бидат со цел подобрување на содржината на весникот „Пензионер плус“. На истите ќе се препорачува акцент да се става на подготвување критички текстови на пензионерското организирање, актуелни текстови поврзани со материјалниот и социјалниот статус на пензионерите, дописи за станбените единици каде што живеат пензионерите и колку им се посветува внимание на пензионерите од хуман, психолошки и социјален аспект.

На работилниците ќе се дискутира за лажните вести и дезинформации и заштита од нив. За таа цел ќе се поттикнува информатичката писменост на дописниците, но и на членовите на здруженијата.

На дописниците им се препорачува да пишуваат за залагањето на општините во унапредување на пензионерското организирање со доследна примена на членот 22 од Законот за локална самоуправа.

15. Поттикнување и поддршка на издавачката дејност и творештвото

Сојузот и во 2024 година ќе продолжи да ја поддржува издавачката дејност и творештвото. И Понатаму ќе се поттикнува творештвото бидејќи помага полесно да се надмине осаменоста, а творештвото зад себе ќе остави трајни вредности. Оваа програмска задача е повисоко скалило во спроведување на пензионерскиот активизам.

16. Координативно тело на Активи на пензионерки

Се очекува и во 2024 година Активите на пензионерки да ја практикуваат социјално-хуманитарната дејност особено на осамени пензионери од рурални средини.

Активите на пензионерки и во 2024 година ќе бидат моторна сила на практикување на принципите на взаемност и солидарност бидејќи пензионерот знае кога треба да помогне на друг оти и тој може да се најде во ситуација да побара помош од друг пензионер.

Размена на искуства и соработка меѓу активите во текот на годината како и соработка со други организации кои работат со стари лица.

17. Работа на ограноците на пензнери

Со Одлука на Извршниот одбор на Сојузот, 2023 и 2024 година се прогласени за “Година на ограноци” што значи позасилена активност по ограноците, особено и во услови на пензионерски протести. Битно е поголем број на пензионери во огранокот да бидат редовно информирани за одлуките на здружението и на Сојузот.

Во 2024 година по извршеното следење и информации од ЗП ќе бидат прогласени и најактивни ограноци на здруженијата.

18. Заштита од семејно насилство и дискриминација

Во 2024 година во фокусот ќе биде и доследна примена на Законот за заштита од дискриминација што подразбира исклучување, разликување и ограничување, вознемирување на одредена целна група, а наша заложба е тоа да не бидат пензионерите/

Значајно е и следење на Законот за заштита од семејно насилство што подразбира заштита од малтретирање, повредување, загрозување, физичко и економско насилство на пензионерската популација како ризична целна група.

Препораки до здруженијата на пензионери за одржување предавања односно информирање како да се заштитат од семејно насилство и дискриминација со користење на предвидените казнени механизми за заштита.

19. Соработка со владини и невладини организации и други институции

Соработка со државните органи особено со Министерството за труд и социјална политика, Министерството за здравство, Фондот на ПИОМ (особено во делот на размена на податоците и доставување на средствата на име членаринакако) и континуирана соработка со Црвениот крст на централно и локално ниво.

Во досегашнта активност изостануваше соработката со ЗЕЛС како асоцијација на општините во државата, што како задача треба да се обнови и подигне на повисоко ниво.

20. Меѓународна соработка со другите Сојузи во нашето опкружување

Во 2024 ќе се преземат активности за реализирање и подобрување на меѓународната соработка во зависност од актуелните услови.

Во 2024 година се програмира и учество на фестивалот „Трето животно доба“ во Љубљана.

21. Информирање во СЗПМ и пошироката јавност

Весникот „Пензионер плус“ ќе биде столбот на информирањето на пензионерите и во 2024 година, кој станува се поквалитетен и посодржаен.

Информирањето ќе се остварува и преку веб страницата на СЗПМ и подстраниците на здруженијата, како и преку весникот „КОХА“ и емисијатат на МТВ „Трета доба“, но и преку други електронски и пишани медиуми со цел подобар третман на пензионерите во општеството и афирмирање на нивните резултати и проблеми.

Здруженијата на пензионери да изнајдат начини како весникот „Пензионер плус“ да биде подостапен до пензионерите. Ова посојано ќе се наметнува како значајна задача.

V СЛЕДЕЊЕ И РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА (МОНОТОРИНГ И ЕВАЛУАЦИЈА)

Мониторинг и евалуација се надлежност на Извршниот одбор на СЗПМ кој преку информации, периодични извештаи и годишен извештај дава отчет на извршување на задачите програмирани за соодветната година. На тој начин се согледува извршувањето на предвидените активности или пак се изнесуваат причините поради кои одредени активности не биле извршени.

VI ФИНАНСИРАЊЕ НА ПРОГРАМАТА

Средствата за финансирање на Програмата се предвидени со Финансискиот план на СЗПМ за 2024 година. Средствата ќе се обезбедат дел од членарината на здруженијата како изворен приход, и од друг вид на приходи.

VII

Програмата е основа за подготвување на Финансискиот план за 2024 година.

За реализација на оваа Програма надлежните органи и тела ќе поднесуваат периодичен и годишен извештај.

VIII

Оваа Програма влегува во сила од денот на донесувањето и ќе биде објавена во весникот „Пензионер плус“ и веб-страницата на СЗПМ.

Скопје, декември 2023 година